

ÁRVÍZ

40-238

**SZAMOS-
KÖZBEN
1970**

Az árvíz krónikája

Évszázada nem volt olyan árvíz Szabolcs-Szatmár megyében, mint 1970. májusában. A Szamosközt határoló folyók vízszintje meghaladta az addig mért legmagasabb szintet és május 14-ére virradó éjszakáján drámai küzdelem kezdődött a gátakon. Szamosközben. A Tisza, a térség vízgyűjtője és vízlevezető folyója nem tudta fogadni a Túr és a Szamos nagy tömegű vizét, így gátszakadás és árvíz következett be.

A gátját vesztette víz megállíthatatlanul száguldott át a földeken és a községeken. Kártyavárként omlottak össze a házak, s a szennyes áradat bútorokat, gazdasági eszközöket, állati tetemeiket sodort. Az utak járhatatlanná váltak. Emberek tízezrei csak messzi távolból figyelhették, hogyan pusztít a víz, hogyan válik semmivé több évtizedes munkájuk gyümölcse. Egy nappal később az első katasztrófa után újabb gátszakadással nőtt a veszély. Vízügyi szakemberek, munkásörök, honvédségi alakulatok és a lakosság a nagy vizek peremén nyúlgátakat építettek, hogy mentse, ami még menthető.

Az árvíz első napján 16 veszélyeztetett községből telepítették át a lakosságot. Öt nappal később, hogy az első víztömeg a Szamosközbe zúdult, már 44 község lakosságát érintette közvetlenül az árvízveszély. Ez alatt az idő alatt 34 300 embert telepítettek más községekbe. A kitelepített és megmentett embereket Mátészalkán, Vásárosnaményban és a környező községekben helyezték el, gondoskodtak szállásukról és ételmezésükről.

Az árvízzel sújtott terület lakosságának optimizmust és biztonságérzetet adott, hogy a bajban nemcsak velük érzett az ország, de mindent megtett annak érdekében, hogy a katasztrófa súlyát ne csak egyedül a kárt szenvedettek érezzék. A közvetlen segítségadásban az elsők között volt az Állami Biztosító. A biztosítással rendelkező lakosoknak szinte az első perctől megkezdték a 2000 Ft-os kitelepítési térítés fizetését. A kitelepítési térítést azok kapták, akik az 1967. január 1-ével bevezetett új háztáji, épület- és háztartási biztosítással rendelkeztek. Ezek árvíz kár esetén lakóházakra, melléképületekre biztosítási fedezetet nyújtanak. Sajnos, a biztosításnak ezzel a módosztatásával a kitelepítetteknek alig 45⁰/₀-a rendelkezett, mert sok helyütt azt tartották, hogy „ha száz évig nem volt árvíz, ezután sem lesz”. A bekövetkezett katasztrófa ezt a mondást nem igazolta. A kitelepítetteknek a kitelepítési térítés nélkülözhetetlen pénz volt akkor az azonnali szükségletek kielégítéséhez.

Május végére, két héttel a gátszakadás után a víz lassan visszavonult. Ekkor már hozzávetőlegesen felmérhető volt az a kár, ami keletkezett. Az anyagi kárt 100 milliókban becsülték és ez nem volt túlzás, mert községek, utcarészek váltak romhalmazzá, gazdasági majorok pusztultak el, elpusztult a határban a vetés és lehetetlenné vált a tavaszi munkák megkezdése, illetve az árvízzel elöntött földterület 1970 nyarára terméketlen maradt.

Közel egy hónapnak kellett eltelni ahhoz, hogy valamennyi árvíz sújtotta községbe engedélyezzék a visszatelepítést. Mint minden más szerv, az Állami Biztosító is soron kívül kezelte az árvíz sújtotta terület lakosságának ügyeit. Sok helyütt a víz még a községekben volt, de a kárszakértők már ott jártak a romok között, s a károk felmérése után gyorsított eljárással fizették ki a kártérítési összegeket. A nagyarányú károk felméréséhez a megyei apparátus kevésnek bizonyult, ezért az ország minden részéből kiségitésre 60 kárszakértő érkezett. A kárfelmérés soha egy pillanatra sem szünetelt, a kárszakértőknek nem volt se vasárnapjuk, se pihenőnapjuk. A megfeszített munka lehetővé tette, hogy közvetlenül a víz levonulása után a lakossági károkat rövid idő alatt felmérték és a kártérítési összegeket folyamatosan kifizették.

A szamosközi árvíz olyan katasztrófa volt, amely évszázadokig emlékeztetes marad. Közvetlenül 48 községet érintett és 50 ezer ember vált teljesen, **vagy időlegesen** hajléktalanná. A víz betörése után ötezer lakóház, s ennél több melléképület teljesen összedőlt. Négyezer lakóház annyira megrongálódott, hogy vagy le kellett bontani, vagy újjá kellett építeni. Közel 200 ezer hold szántóföldet borított ár- és belvíz, s ebből 115 ezer hold föld termését pusztította el teljesen az ár. Elpusztult a lakosság háziállatainak nagy része, a víz martaléka lett számos termelőszövetkezet központi majorja, tartalék-takarmánya, gépi felszerelése.

Szocialista államunk, az ország lakosainak segítőkészsége, s az árvízkárt szenvedettek akaratereje lehetővé tette, hogy alig fél évvel az óriási pusztítás után szinte eltűntek a katasztrófa nyomai. 1970. végére 4673 új lakásba költöztek be a tulajdonosok. Újra teremtődött és korszerűsödött az árvíz sújtotta területeken a gazdálkodás alapja is.

Árvíz pusztított a Szamosközben. A károk nagyok voltak, de mindent felülmúlt az emberek hősiessége és akaratereje.